

ZNACZENIE ZASAD RACHUNKOWOŚCI W RAPORTOWANIU NIEFINANSOWYM NA PRZYKŁADZIE SPÓŁEK Z SEKTORA BANKOWEGO

Wprowadzenie

Społeczna odpowiedzialność ma coraz większe znaczenie w działalności gospodarczej. Zarówno na świecie, jak i w Polsce, z roku na rok rośnie liczba jednostek objętych obowiązkiem raportowania niefinansowego. Dyrektywa unijna wydana w 2014 r.¹ zobligowała kolejne przedsiębiorstwa do tworzenia raportów niefinansowych², nazywanych również raportami CSR oraz oświadczeniami niefinansowymi. W konsekwencji coraz więcej spółek publikuje raporty z działalności niefinansowej, które zawierają nie tylko informacje mające wpływ na podejmowanie decyzji inwestycyjnych, ale również na kreowanie wizerunku przedsiębiorstwa. Warto rozważyć czy w kontekście raportowania niefinansowego, tak odmiennego od finansowego, zasady rachunkowości również mają swoje zastosowanie. Nasuwa się pytanie, w jakim stopniu raporty niefinansowe spółek są tworzone zgodnie z zasadami rachunkowości, a w jakim powinny? Temat ten jest ważny nie tylko z punktu widzenia przedsiębiorstw, ale również nauki.

Prezentacja w przejrzysty i rzetelny sposób prawdziwych informacji zarówno w sprawozdaniu finansowym, jak i niefinansowym z działalności jednostki jest szczególnie ważna w kontekście jednostek zainteresowania publicznego, do których należą banki. Powinny one wieść prym pod względem

---

* *Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu, Katedra Controllingu, Analizy Finansowej i Wyceny.*

¹ Dyrektywa/ Directive 2014/95/EU OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 22 October 2014 amending Directive 2013/34/EU as regards disclosure of non-financial and diversity information by certain large undertakings and groups.

² M. Aluchna, M. Roszkowska-Menkes, I. Kytsyuk, *(1) Raportowanie społecznej odpowiedzialności biznesu. Przypadek spółek z WIG20*, „Studia I Prace Kolegium Zarządzania I Finansów” 170/ 2019, s. 9-27.

raportowania informacji niefinansowych, gdyż sposób dysponowania środkami pieniężnymi oraz wyniki z ich działalności mają bezpośredni wpływ na budowanie ich wizerunku w społeczeństwie i kreowanie zaufania.

Raport niefinansowy to dokument, który ma jasno przedstawiać sytuację przedsiębiorstwa, być użyteczny dla klientów, dostawców kapitału, inwestorów oraz biegłych rewidentów. Czy jest on tworzony zgodnie z zasadami rachunkowości, które wymagają od przedsiębiorstw prawdziwości i przejrzystości prezentowanych danych w raporcie finansowym? Czy branie ich pod uwagę w procesie tworzenia oświadczenia niefinansowego pozwoliłoby na eliminację wątpliwości, w stosunku do wiarygodności oraz rzetelności zamieszczonych w nim informacji?

Celem artykułu jest rozważenie w jakim stopniu raporty niefinansowe przedsiębiorstw są sporządzane zgodnie z zasadami rachunkowości. Przeprowadzono badanie empiryczne pozwalające na dokonanie oceny raportów niefinansowych pod kątem ich zgodności z zasadami rachunkowości na przykładzie spółek z sektora bankowego. Pomocne w jego tworzeniu były pozycje polskich i zagranicznych autorów, ustawy, normy prawne oraz opracowania standardów raportowania niefinansowego.

1. Badanie nad znaczeniem zasad rachunkowości w raportowaniu niefinansowym spółek z sektora bankowego

Celem badania empirycznego jest ocena sposobu sporządzania raportów CSR przedsiębiorstw pod względem zgodności z zasadami rachunkowości. Przeprowadzone badanie ma znamiona metody case study. Dokonano pogłębionej analizy raportów niefinansowych pięciu wybranych przedsiębiorstw, biorąc pod uwagę aspekty związane z rachunkowością. Skupiono się na ustaleniu znaczenia zasad rachunkowości w raportowaniu informacji niefinansowych przez wybrane spółki z sektora bankowego w Polsce. Na potrzeby badania sformułowano następujące cele szczegółowe:

- ustalenie roli poszczególnych zasad rachunkowości dla raportów niefinansowych spółek;
- rozpoznanie korzyści, które płyną z uwzględniania zasad rachunkowości w procesie raportowania niefinansowego;
- ocena raportów CSR spółek pod względem spełnienia każdej z zasad rachunkowości.

Jako jednostki zainteresowania publicznego, działające na podstawie prawa bankowego są zobowiązane do prezentowania danych dotyczących działalności niefinansowej przedsiębiorstwa. Oznacza to, że odkad została wcielo-

na w życie Dyrektywa 2014/95/UE oraz znowelizowana Ustawa o rachunkowości³ jednostki te zmuszone są ująć „w sprawozdaniu z działalności oświadczenie na temat informacji niefinansowych zawierające informacje - w stopniu niezbędnym do zrozumienia rozwoju, wyników i sytuacji jednostki oraz wpływu jej działalności - dotyczące co najmniej kwestii środowiskowych, społecznych i pracowniczych, poszanowania praw człowieka, przeciwdziałania korupcji i łapownictwu”⁴. Można przyjąć, że najbardziej reprezentatywnymi przedstawicielami sektora są spółki notowane w indeksie WIG20. Ich charakterystyka wskazuje, że są to jedne z kluczowych spółek z GPW w Warszawie, będące przedmiotem zainteresowania inwestorów. Uznaje się je również za jedne z najbardziej doświadczonych w obszarze raportowania niefinansowego, skłonne do wprowadzania innowacji, a także stanowiące przykłady dobrych praktyk w Polsce. Obraz, który powstaje jako wynik badania może być zatem zbyt optymistyczny, jednocześnie jednak wyznaczający kierunek zmian na naszym rynku w obszarze raportowania CSR. Badaniu poddano pięć wybranych spółek reprezentujących sektor bankowy, które w 2018 r. znajdowały się w indeksie WIG20.

Tabela 1. Podstawowe dane dotyczące wybranych spółek, stan na koniec 2018 r.

Wyszczególnienie	ALIOR BANK S.A.	MBANK S.A.	BANK POLSKA KASA OPIEKI S.A.	POWSZECHNA KASA OSZCZĘDNOŚCI BANK POLSKI S.A.	SANTANDER BANK POLSKA S.A.
Suma bilansowa tys. PLN	73 419 887	145 780 558	191 089 805	324 255 000	206 656 303
Zysk netto tys. PLN	713 373	1 302 786	2 287 160	3 741 000	2 363 354
Zysk netto na akcję PLN	5,46	30,78	8,71	2,99	23,15
Rok rozpoczęcia notowań na GPW	2012 r.	1992 r.	1998 r.	2004 r.	2001 r.
Rok wejścia akcji spółki do indeksu WIG 20	2014 r.	1994 r.	1998 r.	2004 r.	2001 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Alior Banku Spółki Akcyjnej za rok zakończony 31 grudnia 2018 r., 2019, Raport Roczny mBanku S.A. za 2018 rok, 2019, Jednostkowe Sprawozdanie Finansowe Banku Pekao S.A. za 2018 r., 2019, Raport roczny PKO BP, 2019, Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe za 2018r., 2019.

Ażeby uzyskać możliwie jak najbardziej miarodajne wyniki badań, poddano analizie najaktualniejsze (na dzień 1.01.2020 r.) oświadczenia na temat informacji niefinansowych, opublikowane przez spółki za rok 2018. W celu zaob-

³ Znowelizowana Ustawa o rachunkowości – Ustawa, w której zawarte zostały regulacje, które weszły w życie w styczniu 2017 r., wprowadzając postanowienia unijnej dyrektywy 2014/95/UE z 22.10.2014 r., dotyczącej ujawniania danych pozafinansowych.

⁴ Dyrektywa 2014/95/UE, 2014.

serwowania prawidłowości w dłuższym okresie, sięgnięto również do raportów spółek z poprzednich lat działalności. Informacje przedstawione w analizie w dużej mierze zaczerpnięte są z dokumentów sporządzonych przez spółki oraz ze stron internetowych podmiotów. Podstawowe dane dotyczące poddanych badaniu spółek na koniec roku 2018 zaprezentowano w tabeli 1.

Występuje pomiędzy nimi zróżnicowanie dotyczące historii powstania, rozwoju, skali działania oraz pochodzenia kapitału spółki, co może wpływać na niejednakowe podejście do zagadnienia raportowania niefinansowego. Niektóre z podmiotów mają za sobą lata praktyki w tej dziedzinie, czego powodem jest na przykład przynależność do zagranicznych grup kapitałowych. W tabeli 2 zamieszczone są informacje odnoszące się do praktyki raportowania pozafinansowego spółek, które naświetlą ich podejście do zagadnienia.

Tabela 2. Praktyka raportowania niefinansowego w analizowanych spółkach

Wyszczególnienie	Alior Bank S.A	mBank S.A	Pekao S.A.	PKO BP S.A.	Santander BP S.A.
Sposób przedstawienia danych	Sprawozdanie na temat informacji niefinansowych	Oświadczenie na temat informacji niefinansowych w sprawozdaniu zarządu z działalności	Oświadczenie na temat informacji niefinansowych w sprawozdaniu zarządu z działalności	Oświadczenie na temat informacji niefinansowych w Sprawozdaniu Zarządu z działalności	Raport CSR
Okres objęty raportowaniem	2018 r.	2018 r.	2018 r.	2018 r.	2018 r.
Okres rozpoczęcia raportowania	2008 r.	2014-2015 r.	2017 r.	2017 r.	2013 r.
Jednostki, których działania zostały objęte oświadczeniem	Grupa Kapitałowa Alior Banku S.A. oraz Alior Bank S.A. – spółka dominująca	mBank S.A., oddziały w Czechach i na Słowacji i spółki z Grupy mBanku: mLeasing, mFactoring, mBank Hipoteczny i mFinanse	Bank Pekao S.A	Grupa Kapitałowa PKO Banku Polskiego oraz PKO Bank Polski SA	Santander Bank Polska S.A.
Standardy	w nawiązaniu do GRI	GRI (wersja "Standards"), zasady UN Global Compact	GRI (wersja 4)	Standard Informacji Niefinansowych (SIN)	GRI (wersja "Standards"); UN EP Finance Principles for Responsible Banking (PRB); Celów Zrównoważonego Rozwoju (SDGs)
Audytory zewnętrzny	Brak	Brak	Brak	Brak	Tak

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej Alior Banku S.A w 2018 r., 2019, Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy mBanku S.A. w 2018 roku, 2019, Oświadczenie na temat informacji niefinansowych Banku Pekao S.A. za 2018 rok, 2019, Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA za 2018 rok, 2019, Raport zrównoważonego rozwoju Santander Bank Polska za 2018 rok, 2019.

2. Kryteria oceny raportów niefinansowych

W celu znalezienia odpowiedzi na postawione pytania badawcze, sformułowano kryteria oceny analizowanych raportów. Uwzględniono zasady rachunkowości zapisane w Ustawie o rachunkowości z pominięciem tych, których nie można poddać weryfikacji. Dodatkowo wzięto pod uwagę reguły, wynikające z przyjętych przez podmioty standardów raportowania, gdyż to właśnie o standardy opierają się one, tworząc oświadczenie dotyczące działalności niefinansowej jednostki. Kryteria zostały zebrane, wyszczególnione i krótko opisane w tabeli 3.

Ażeby dokonać miarodajnej oceny sformułowano jednoznaczne kryteria dla porównania raportów. Do każdej z zasad przyporządkowane są trzy kryteria. W ten sposób powstały trzy poziomy kryteriów: A, B i C, gdzie poziom A obrazuje niewyróżniające się podejście spółki do raportowania niefinansowego, B – mówi o spełnieniu kryteriów w sposób dobry i należyty, a C daje podstawę do uznania spółki za przykład dobrych praktyk. Aby rozważyć spełnienie kryterium z poziomu B, poziom A musi zostać spełniony i analogicznie w przypadku poziomu C. Za spełnienie poszczególnego kryterium przyznawany jest punkt, natomiast za tylko częściowe lub całkowite jego niespełnienie – brak punktu. W efekcie spółka, która spełniłaby każde z oczekiwań odnoszących się do poszczególnych zasad rachunkowości, zdobyłaby 30 punktów.

Tabela 3. Zestaw zasad został przedstawiony w tabeli poniżej wraz z kryteriami oceny

Nr	Zbiór zasad powstały na bazie: zasad rachunkowości, wytycznych Standardów GRI oraz SIN	Kryteria oceny		
		A	B	C
1.	periodyzacji, memoriała i kasowa	ustalenie stałego okresu raportowania niefinansowego, konsekwentne dokonywanie pomiarów i prezentacja danych na koniec przyjętego przez siebie okresu;	zapewnienie, że wszystkie działania ujęte w raporcie miały miejsce w danym okresie;	modyfikacja i uaktualnianie każdej z informacji, danych zawartych w raporcie;
2.	istotności, precyzji	dokonanie klasyfikacji działań pod względem istotności, podkreślenie najbardziej istotnych działań wpływających znacząco na sytuację przedsiębiorstwa, jego wyniki ekonomiczne, społeczne i środowiskowe; zastosowanie uproszczeń lub pominięcie tych, o małej istotności;	prezentacja danych liczbowych dotyczących oddziaływania przedsiębiorstwa, duży nacisk na mierzalność dokonań;	zawarcie w opisach danych liczbowych informacji dotyczącej metody ich obliczenia lub oszacowania; dodatkowym atutem jest uwiarygodnienie danych jakościowych za pomocą sporządzonej dokumentacji;

3.	kontynuacji działania, ciągłości, porównywalności sprawozdań	ujmowanie danych w sposób jednolity, zapewniający porównywalność na przestrzeni lat; korzystanie z analogicznych metod pomiaru i szacunków z okresu na okres;	poinformowanie o wszelkich zmianach, które zaszły w wewnętrznych zasadach działania oraz raportowania w jednostce;	ciągłość inicjatyw, które zapewnią informowanie o poprzednich, obecnych i przyszłych działaniach w ich ramach; dodatkowym atutem jest przedstawienie danych niefinansowych na wykresach prezentujących zmiany z okresu na okres;
4.	niezawodność danych, wiarygodności, dokumentacji	przedstawienie oddziaływania przedsiębiorstwa w sposób tabelaryczny wraz z danymi liczbowymi, opublikowanie ich na stronie internetowej lub w inny sposób, umożliwiający swobodny dostęp interesariuszom;	otrzymanie nagród świadczących o stosowaniu dobrych praktyk; objęcie portfelem spółek Respect Index;	poddanie raportu niefinansowego badaniu zewnętrznego audytora;
5.	podmiotowości	wszelkie działania ujęte i opisane w raporcie dotyczą podmiotu;	wskazanie podmiotów, których działania są objęte raportem; przedstawienie charakterystyki spółek oraz jasnego wyjaśnienia, dlaczego dane spółki raportują razem;	przedstawienie danych najistotniejszych z wyodrębnieniem na dane dotyczące poszczególnych spółek
6.	przedstawienie pozytywnego i negatywnego obrazu, kompletności	przedstawienie zarówno pozytywnego, jak i negatywnego oddziaływania podmiotu na otoczenie;	wyznaczenie mierzalnych celów w obszarze ograniczenia negatywnego wpływu jednostki;	zaprezentowanie rezultatów w dążeniu do realizacji celów, w sposób zrozumiały, obrazowy, tabelaryczny;
7.	przejrzystości, rzetelnego i jasnego obrazu	sporządzanie raportów zgodnie z wytycznymi wynikającymi z prawa, w kilku wersjach językowych, by były zrozumiałe dla odbiorców;	zrozumiała i przejrzysta kompozycja raportu, umożliwiająca zaspokojenie potrzeb informacyjnych jego odbiorców;	estetycznie przedstawione informacje zarówno w raporcie, jak i na stronie internetowej spółki;
8.	aktualności i terminowości	udostępnianie danych w ustalonych terminach;	oparcie raportów na najaktualniejszych danych;	łatwy, intuicyjny dostęp do raportów;
9.	uwzględnienie potrzeb interesariuszy	zdefiniowanie interesariuszy;	odwołanie do każdej z grup (działania CSR)	angażowanie interesariuszy w tworzenie raportu
10.	powiązanie ze zrównoważonym rozwojem	odniesienie się do zrównoważonego rozwoju w raporcie;	każde z działań wpisuje się w CSR;	zdefiniowanie terminu zrównoważonego rozwoju, przedstawienie sposobu rozumienia przez spółkę;

Zródło: opracowanie własne na podstawie: D. Astupan, A. Schonbohm, *Sustainability reporting performance in Poland: empirical evidence from the WIG 20 and mWIG 40 companies*, "Polish Journal of Management Studies" 2012, Vol. 6, s. 68-80; Dyrektywa 2014/95/UE, 2014; B. Gierusz, *Podręcznik samodzielnej nauki księgowania*, ODDK, Gdańsk 2011; International Organization for Standardization, *Odkrywając ISO 26000*, 2010, pobrane z: <http://cmavigator.com/materialy/bazadok/161.pdf>; Ustawa o rachunkowości z dnia 29 września 1994 roku t.j. Dz. U. z 2019 r. późn. zm.; J. Jarosz, *Zasady rachunkowości jako podstawa prowadzenia ksiąg rachunkowych*, 2019, pobrane z: <https://poradnikprzedsiębiorcy.pl/>

3. Ocena badanych spółek

Ilość zdobytych punktów przez raporty niefinansowe konkretnych jednostek przedstawione zostały w tabeli 4.

Tabela 4. Ocena raportów spółek

Nr	Zbiór zasad	Alior Bank S.A.	mBank S.A.	Pekao S.A.	PKO BP S.A.	Santander BP S.A.
1.	Periodyzacji, memoriałowa i kasowa	2	2	2	2	2
2.	Istotności, precyzji	2	1	2	2	2
3.	Kontynuacji działania, ciągłości, porównywalności sprawozdań	0	1	1	3	3
4.	Niezawodność danych, wiarygodności, dokumentacji	2	2	2	2	3
5.	Podmiotowości	2	3	3	3	3
6.	Przedstawienie pozytywnego i negatywnego obrazu, kompletności	1	1	2	3	3
7.	Przejrzystości, rzetelnego i jasnego obrazu	3	3	3	3	3
8.	Aktualności i terminowości	2	2	2	2	3
9.	Uwzględnienie potrzeb interesariuszy	3	2	3	3	3
10.	Powiązanie ze zrównoważonym rozwojem	2	2	2	2	2
Suma punktów		19	19	22	25	25

Źródło: opracowanie własne.

Wszystkie badane spółki otrzymały wyniki zadowalające, nie niższe niż 63% możliwych do zdobycia punktów. Alior Bank S.A. i mBank S.A. uzyskały najmniejszą liczbę punktów: 19/30. Najwyższe wyniki osiągnęły PKO BP S.A. oraz często nagradzany Santander Bank Polska S.A. - 83%. Natomiast 73% możliwych do uzyskania punktów uzyskała spółka Pekao S.A., zajmując tym samym trzecią pozycję wśród badanych spółek.

Wyniki przedstawione w tabeli 4 jednoznacznie pokazują, że największe problemy pojawiają się w spełnieniu zasad: kontynuacji działania, ciągłości i porównywalności sprawozdań. W oświadczeniach niefinansowych spółki Alior Bank zabrakło przede wszystkim przyjęcia ustandaryzowanej, jednolitej formy prezentacji danych na przestrzeni lat. Co więcej, zaledwie dwie z pięciu spółek poinformowały interesariuszy o wszelkich zmianach, które zaszły w wewnętrznych zasadach działania oraz raportowania w jednostce. Jest to niepokojące, gdyż podstawą tworzenia jakichkolwiek relacji jest poszanowanie prawa do informacji. Z tego tytułu spółki powinny zapewnić ciągłość inicjatyw, możliwość swobodnego poruszania się po raportach obejmujących kolejne okresy oraz

zwrócić uwagę na analogiczne działania w przeszłości oraz ich perspektywy na przyszłość.

Należy przyjrzeć się również zastosowaniu zasad istotności i precyzji, które w wielu przypadkach są naruszone. Jednostki poddają swoje działania priorytetyzacji, ujmują najistotniejsze polityki, procedury, zdarzenia, wpływające na działalność i sytuację przedsiębiorstwa, kładą duży nacisk na przedstawienie danych liczbowych, szczególnie dotyczących wpływu na środowisko. Jednak żaden z podmiotów nie zawiera w opisach danych ani sposobu, ani metody ich obliczania czy szacowania, a co więcej nie dołącza dokumentacji, która dowiodłaby autentyczności danych.

Analizując dane zamieszczone w tabeli 4, poza niepowodzeniami, można zauważyć również pozytywne zjawiska. Wyniki spółek w kryterium podmiotowości, cztery na pięć spółek otrzymało maksymalną notę, a Alior Bank stracił zaledwie jeden punkt w tym kryterium. Jednostki dbają, by w raportach znalazło się wyszczególnienie dotyczące spółek objętych raportem oraz uzasadnienie ich wyboru. Jest to obowiązek narzucony prawnie na podmioty, stąd troska o jego wypełnienie. Co więcej, najistotniejsze aspekty działania, do których dołączano dane liczbowe, często przedstawiane są w taki sposób, by można było wnioskować zarówno o całej grupie objętej raportem, jak i o jednostce dominującej, mającej największy udział w tam oddziaływaniu.

Należy także wspomnieć o stosowaniu się do zasad przejrzystości oraz zapewnienia rzetelnego i jasnego obrazu. To kryterium zostało spełnione przez wszystkie spółki na poziomie C (tabela 4), a zatem w omawianym obszarze stanowią one przykłady dobrych praktyk. Raporty publikowane są w kilku wersjach językowych, ich kompozycja umożliwia zaspokojenie potrzeb informacyjnych ich odbiorców, a jedyne zastrzeżenie pojawia się w przypadku Santander Bank Polska S.A. Spółka opublikowała informacje na stronie internetowej w zakładce dotyczącej odpowiedzialności oraz w raporcie zintegrowanym, który może być niezrozumiały dla osób niezaznajomionych z tematem

Kolejnym z kryteriów, które wszystkie spółki spełniły na wysokim poziomie jest zasada uwzględnienia potrzeb interesariuszy (tabela 4). Badane jednostki zawarły w raportach deklaracje dotyczące współpracy ze swoimi interesariuszami, które nie są bezpodstawnie wydanymi oświadczeniami, ale informacjami o faktycznie prowadzonych działaniach. Alior Bank powołał Departament Relacji Inwestorskich, który regularnie organizuje spotkania przedstawicieli Zarządu z uczestnikami rynku kapitałowego. mBank swoją działalność opiera na modelu wartości zorientowanym na generowaniu korzyści dla klientów, akcjonariuszy, pracowników i innych interesariuszy. Bank PEKAO S.A.

zapewnia o dialogu z pracownikami, klientami, dostawcami i społecznościami lokalnymi, działaniu PKO BP przyświeca wychodzenie naprzeciw swoim interesariuszom, a Santander Bank Polska S.A. prowadzi analizy oczekiwań w oparciu o informacje zdobywane na organizowanych panelach interesariuszy. Działania społecznie odpowiedzialne, jak sama ich nazwa wskazuje, mają odpowiadać na potrzeby społeczeństwa. Badane jednostki swoim podejściem do tego zagadnienia pokazują, że najłatwiej zrozumieć swoich interesariuszy w bezpośredniej komunikacji z nimi. Umożliwia to poznanie ich potrzeb oraz podjęcie próby ich zaspokajania.

4. Wnioski i implikacje

Wyniki badania prowadzą do wniosku, że raportowanie CSR nie jest całkowicie dostosowane do zasad rachunkowości. Ogólnie zauważaną tendencją jest swobodne podejście jednostek do zasad rachunkowości w kontekście sporządzania oświadczenia z ich niefinansowej działalności. Zdecydowanie większą rolę odgrywają w tym aspekcie wytyczne wynikające ze standardów raportowania. Stopień niedostosowania raportów CSR do zasad można określić jako zróżnicowany, zależny od spółki oraz od rozważanej zasady. Występowanie różnorodności w podejściu spółek do zagadnienia może być związane ze specyfiką branży oraz grupy interesariuszy, a także podążaniem za zmieniającymi się trendami na rynku, na którym działają jednostki. Istnienie różnic w poziomie zaawansowania i w nabytym doświadczeniu spółek raportujących mogą nieść za sobą pozytywne skutki, stanowić motywację dla jednostek do wprowadzania innowacji oraz do konkutowania ze sobą na polu społecznej odpowiedzialności.

Patrząc na zbiór wszystkich badanych jednostek, które reprezentują sytuację raportowania niefinansowego w Polsce, przede wszystkim ujawnia się ogromna liczba aspektów, które należałoby dopracować i usystematyzować, by oświadczenia niefinansowe mogły stanowić wiarygodne źródło wiedzy. Analiza pokazuje brak porównywalności danych, zarówno między spółkami, jak i między raportami tej samej spółki na przestrzeni lat. W informacjach przedstawianych przez jednostki często brakuje danych liczbowych, wielkości obrazujących skalę działalności oraz metod dokonywania oszacowań oddziaływania. Charakterystyczny jest również brak konsekwencji oraz kompleksowego podejścia do zagadnienia CSR. W efekcie odbiorca raportu skupia się tylko na tych aspektach, które jednostka chce uwydatnić, a zatem zaburzony jest jej rzeczywisty obraz. Zauważalna jest tendencja do przykładania większej wagi do wizualnego efektu końcowego i estetyki raportu niż wiarygodności

zawartych w nim treści. Sytuację pogarsza jeszcze chaos wywołany niedostosowaniem norm prawnych dotyczących społecznej odpowiedzialności do samego raportowania oraz braku realnych sankcji związanych z ich nieprzebrzeganiem.

Z analizy raportów niefinansowych spółek wynika, że istnieje duża zależność pomiędzy spełnianiem zasad rachunkowości w procesie tworzenia tychże raportów a ich jakością. Te jednostki, które w większym stopniu stosują się do zasad prezentują kompletne dane w zwartej, usystematyzowanej formie. Dzięki uwzględnianiu zasad rachunkowości wiarygodność jednostek wzrasta, a to może niwelować narastające problemy z osądzaniem przedsiębiorstw o wyolbrzymianie swoich dokonań, pomijanie negatywnego oddziaływania, nieprecyzyjność danych czy brak użyteczności raportów niefinansowych. Rzetelne dane zawarte w oświadczeniach czy zaprezentowanie dokumentacji kryjącej się za danymi budują zaufanie do przedsiębiorstwa. Niesie to za sobą również pozytywne skutki dla odbiorców raportów. Dzięki stosowaniu się do zasad rachunkowości w raportowaniu niefinansowym przez jednostki, zaspokojona jest ich potrzeba posiadania pełnego i rzeczywistego obrazu działalności.

Wyniki przeprowadzonej analizy pozwalają spojrzeć z innej perspektywy na proces raportowania niefinansowego przez przedsiębiorstwa. Osiągnięte rezultaty uwypuklają niedopracowane aspekty oświadczeń niefinansowych, szczególnie ich niedostosowanie do podstawowych założeń rachunkowości. Należy również podkreślić, że spółki poddane badaniu, są jednymi z najbardziej doświadczonych w dziedzinie raportowania w Polsce, a zatem kondycja raportowania w naszym kraju może być w rzeczywistości na niższym poziomie niż wynika z analizy. Poruszany problem jest niezwykle aktualny, gdyż coraz więcej jednostek gospodarczych na rynku jest objęta obowiązkiem raportowania niefinansowego, a te, które dopiero rozpoczynają, będą opierać się na już ukształtowanych wzorcach. Pozytywną zmianę tej sytuacji mogłoby przynieść rozwiązanie przyjmujące zasady rachunkowości za obowiązujące również dla raportów niefinansowych. Prawdopodobnie doprowadziłoby to do wzrostu jakości oraz wiarygodności tych raportów. Uniemożliwiłoby również sprowadzanie inicjatyw z zakresu społecznej odpowiedzialności jedynie do zabiegów marketingowych czy działań w zakresie PR. Mogłoby zmotywować przedsiębiorców do budowy długofalowych strategii CSR, ściśle związanych z działalnością jednostek. Warto pomyśleć o zwiększeniu roli biegłych rewidentów w całym procesie oraz zastanowić się czy nie przyniosłoby pozytywnych rezultatów obligatoryjne poddawanie badaniu nie tylko sprawozdań finansowych, ale również raportów CSR. Jednostki musiałyby położyć większy nacisk na twarde dane, stworzyć zbiór wskaźników do obliczania pozafinansowych wielkości

oraz dbać o rzetelność informacji. W efekcie skorzystałyby na tym zarówno jednostki raportujące, jak i inwestorzy oraz odbiorcy usług świadczonych przez przedsiębiorców. Wiarygodność prezentowanych przez jednostki informacji mogłaby wpłynąć na wzrost zaufania społecznego i zniwelowanie narastających problemów z osądzaniem przedsiębiorstw o manipulowanie prezentowanymi danymi. Co więcej, raporty stałyby się źródłem rzetelnych informacji dla interesariuszy, a przestałyby pełnić wyłącznie funkcję marketingową.

W obecnej sytuacji propozycja wprowadzenia nowych norm prawnych mających na celu powiązanie zasad rachunkowości z zagadnieniem raportowania niefinansowego wydaje się być w pełni uzasadniona. Jednakże, dopóki nie zostaną podjęte konkretne kroki w tej sprawie, należałoby potraktować wyniki przeprowadzonego badania jako zbiór wskazówek dla raportujących spółek.

Zakończenie

Znaczenie społecznej odpowiedzialności biznesu zarówno na świecie, jak i Polsce wciąż rośnie. Wraz z nim rozwija się zagadnienie raportowania niefinansowego, które niestety, jest oparte na kruchych fundamentach. Celem niniejszego artykułu była ocena raportów niefinansowych pod kątem ich zgodności z zasadami rachunkowości na przykładzie wybranych spółek z sektora bankowego. Wyniki przeprowadzonego badania ujawniły wiele niedostosowań raportów do zasad rachunkowości. Swobodne podejście jednostek do zagadnienia rzetelności i jasności prezentowanego obrazu, brak danych liczbowych, uniemożliwiający porównywanie wyników, zarówno między spółkami, jak i między raportami tej samej spółki na przestrzeni lat. Te zaniedbania prowadzą do zakrzywienia obrazu działalności spółek i szerzenia się ogólnej dezinformacji. W artykule nie poprzestano jedynie na analizie raportów CSR, ale nakreślono również perspektywy zmian w obszarze raportowania niefinansowego w Polsce. Zobligowanie spółek do przestrzegania zasad rachunkowości w procesie raportowania niefinansowego czy poddanie oświadczeń badaniu przez audytora zewnętrznego to jedne z pomysłów, które mogłyby nadać właściwy kierunek rozwoju zagadnienia raportowania. Działania w tym obszarze należy podjąć jak najszybciej, gdyż w przypadku ich zaniechania, przedsiębiorcy będą wykorzystywać raporty wyłącznie, by sprzyjać własnym interesom, a ich wartość będzie coraz mniejsza.

Bibliografia

- Aluchna M., Roszkowska-Menkes M., Kytsyuk I., *Raportowanie społecznej odpowiedzialności biznesu. Przypadek spółek z WIG20*, „Studia I Prace Kolegium Zarządzania I Finansów” 170/ 2019, s. 9-27.
- Astupan D., Schonbohm A., *Sustainability reporting performance in Poland: empirical evidence from the WIG 20 and mWIG 40 companies*, “Polish Journal of Management Studies” 2012, Vol. 6, s. 68-80.
- Directive 2014/95/EU OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 22 October 2014 amending Directive 2013/34/EU as regards disclosure of non-financial and diversity information by certain large undertakings and groups, “Official Journal of the European Union L 330”, Vol. 57, Luxemburg 2014.
- Fundację Standardów Raportowania i Stowarzyszenie Emitentów Giełdowych, *SIN. Standard Informacji Niefinansowych*, 2017, pobrane z: <https://standardy.org.pl/sin/>
- Gierusz B., *Podręcznik samodzielnej nauki księgowania*, ODDK, Gdańsk 2011.
- International Organization for Standardization, *Odkrywając ISO 26000*, 2010, pobrane z: <http://crnavigator.com/materialy/bazadok/161.pdf>
- Jarosz J., *Zasady rachunkowości jako podstawa prowadzenia ksiąg rachunkowych*, 2019, pobrane z: <https://poradnikprzedsiębiorcy.pl/>
- Oświadczenie na temat informacji niefinansowych Banku Pekao S.A. za 2018 rok, 2019, pobrane z: <https://www.pekao.com.pl/>
- Polski Komitet Normalizacyjny, *Wytyczne dotyczące społecznej odpowiedzialności (PN-ISO 26000:2012)*, 2012, pobrane z: <https://www.pkn.pl>
- Raport Roczny mBanku S.A. za 2018 rok, 2019. Pobrane z: <https://www.mbank.pl/>
- Raport roczny PKO BP, Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe za 2018 r., 2019, pobrane z: www.raportroczny2018.pkobp.pl/
- Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Alior Banku Spółki Akcyjnej za rok zakończony 31 grudnia 2018 r., 2019. Pobrane z: <https://www.aliorbank.pl/>
- Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Alior Banku Spółki Akcyjnej za rok zakończony 31 grudnia 2018 r.
- Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Santander Bank Polska 2018 r., 2019, pobrane z: <https://bank.santander.pl/>
- Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej Alior Banku S.A w 2018 r., 2019. Pobrane z: <https://www.aliorbank.pl/>
- Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA za 2018 rok, 2019. Pobrane z: https://www.pkobp.pl/media_files/322269b5-a300-4ded-9a89-8f182276cdfc.pdf
- Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy mBanku S.A. w 2018 roku, 2019, pobrane z: <https://www.mbank.pl/>
- Ustawa o rachunkowości z dnia 29 września 1994 roku t.j. Dz. U. z 2019 r. późn. zm.

ZNACZENIE ZASAD RACHUNKOWOŚCI W RAPORTOWANIU NIEFINANSOWYM NA PRZYKŁADZIE SPÓŁEK Z SEKTORA BANKOWEGO**Streszczenie**

Celem artykułu jest ustalenie, w jakim stopniu raporty niefinansowe spółek są tworzone zgodnie z zasadami rachunkowości. Badanie zostało przeprowadzone metodą pogłębionej analizy raportów na przykładzie pięciu wybranych spółek z sektora bankowego, działających na polskim rynku. Rezultaty dokonanej oceny jednoznacznie wskazały, że im większą wagę jednostki przykładają do przestrzegania podstawowych założeń rachunkowości, tym wyższa jest jakość ich raportów. Świadczy o tym rzetelność danych zawartych w dokumencie, jego intuicyjna i przejrzysta forma. Ujawnione zostały również niedostosowania raportów do zasad rachunkowości: powszechne braki danych ilościowych, sposobów obliczeń oraz szacowań wyników z działalno-

ści, a także nieporównywalność danych jednej spółki na przestrzeni lat oraz między spółkami. Analiza pozwala wyodrębnić obszary, w których należałoby wprowadzić zmiany, aby raporty niefinansowe nie tylko pełniły funkcję wizerunkową, ale stanowiły rzetelne źródło wiedzy na temat sytuacji niefinansowej przedsiębiorstwa. To właśnie większe dostosowanie raportów CSR do zasad rachunkowości mogłoby wpłynąć na wzrost wiarygodności obrazu prezentowanego przez spółki, co jest kluczowe dla przedsiębiorstw i ich interesariuszy.

THE MEANING OF ACCOUNTING PRINCIPLES IN CORPORATE NON-FINANCIAL REPORTING ON THE EXAMPLES FROM THE BANKING SECTOR

Summary

The aim of the article is to determine whether the accounting principles are valid and relevant for non-financial reporting. The study was carried out with the use of an in-depth analysis of reports on the example of five selected companies from the banking sector, operating on the Polish market. The research showed that the more the accounting rules are followed, the higher is the quality of their reports. It is confirmed by the fact that the data contained in that documents is reliable, intuitive and clear. It was also revealed that generally the reports are not adjusted to the accounting principles: common shortages of quantitative data, methods of calculation and estimation of business results, as well as incomparability of data of one company over the years and between companies. The article showed the areas where changes should be made to provide a reliable source of knowledge about the non-financial situation of the company. Adapting non-financial reports to the accounting rules could be one of the solutions to increase in the company's credibility.

